

Aluekehittämiskeskustelut (ALKE) 2026

Maakuntahallitus 27.10.2025 § 134

Vuoden 2026 aluekehittämiskeskustelut

Aluekehittämisen keskustelut perustuvat valtioneuvoston aluekehittämispäätökseen 2024–2027, maakuntaohjelmiin sekä maakunnittain laadittaviin aluekehityksen tilanne- ja kehityskuviin. Tilanne- ja kehityskuvat valmistellaan 31.10.2025 mennessä ja esitellään työ- ja elinkeinoministeriölle 27.11.2025. Pohjois-Karjalan nykytila- ja kehityskuva esitellään maakuntahallituksessa 24.11.2025.

- Tilanne- ja kehityskuva antaa kokonaiskuvan maakunnan kehityksestä ja keskeisistä muutosilmiöistä. Se sisältää neljä osa-aluetta:
  1. Väestönkehitys: väestödynamiikka, kuten muuttoliike ja luonnollinen väestönkasvu.
  2. Kestävä elinvoima ja investoinnit: puhdas ja digisiirtymä, yritystoiminnan ja TKI-toiminnan kehitys, osaava työvoima.
  3. Hyvinvoiva väestö ja yhteisöt: osallisuus, kotoutuminen, arjen turvallisuus ja nuorten hyvinvointi.
  4. Vetovoimainen elinympäristö ja monimuotoinen luonto: aluerakenne, kaupungistuminen, ilmastonmuutoksen hillintä ja luonnonvarojen kestävä käyttö.

Tilanne- ja kehityskuvan päivytyksestä vastaa maakunnan liitto yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa. Työssä hyödynnetään maakuntaohjelman valmistelua, Alueellisia kehitysnäkymiä sekä ELY-keskuksen johdolla käytäviä keskustelujä. Valmistelusta vastaa Pohjois-Karjalan maakuntaliiton ja ELY-keskuksen yhteinen työryhmä.

Vuoden 2026 aluekehittämiskeskustelut järjestetään vähintään neljän maakunnan yhteisinä Teams-tilaisuuksina. Niissä käsitellään yksi valtioneuvoston ja maakuntien yhdessä valmisteleva poikkihallinnollinen teema. Maakuntien liittoja pyydetään tunnistamaan keskusteluteemat ja kumppanimaakunnat hyödyntäen ajantasaisia tilanne- ja kehityskuvatyötä sekä maakuntaohjelmia.

Työ- ja elinkeinoministeriö antaa tarkemmat ohjeet keskustelujen valmistelutavasta ja aikataulusta syksyllä 2025.

Ehdotus (MKJ) Maakuntahallitus merkitsee tiedoksi vuoden 2026 aluekehittämiskeskustelujen tilannekatsauksen.

Päätös Hyväksyttiin yksimielisesti.

Kokouksessa läsnä asian käsittelyn ja päätöksenteon aikana oli aluekehitysasiantuntija Pia Pitkänen.

Lisätietoja Eira Varis, aluekehitysjohtaja
etunimi.sukunimi@pohjois-karjala.fi, puh. 050 307 4806

Pia Pitkänen, aluekehitysasiantuntija
etunimi.sukunimi@pohjois-karjala.fi, puh. 040 559 2210

Vuoden 2026 aluekehittämiskeskustelut

Aluekehittämisen keskustelut perustuvat valtioneuvoston aluekehittämispäätökseen 2024–2027, maakuntaohjelmiin sekä maakunnittain laadittaviin aluekehityksen tilanne- ja kehityskuviin. Lakisääteiset ALKE-keskustelut järjestetään maaliskuussa 2026 useamman maakunnan yhteisinä Teams-kokouksina. Maakuntia on mukana yhdessä keskustelussa noin neljä. Kussakin keskustelussa käsitellään yhtä poikkihallinnollista teemaa, joka kootaan maakuntalähtöisesti ja valmistellaan yhdessä valtioneuvoston kanssa. Pohjois-Karjala osallistuu keskusteluun teemalla elinvoima osana rajaturvallisuutta yhdessä Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson kanssa.

Maakuntien liittojen tulee sopia teemoista ja osallistuvista maakunnista sekä toimittaa tiedot työ- ja elinkeinoministeriöön viimeistään 19.12.2025. Keskustelujen tavoitteena on vahvistaa valtion ja alueiden yhteistä näkemystä teeman edistämisestä, tukea aluekehittämisen tulevaisuustyötä ja huomioida talouden tilanne. Keskusteluja varten ei laadita yhteisiä taustamuistioita, vaan asialistaan kirjataan tiiviisti keskustelun pääkysymykset; maakunnat voivat liittää mukaan lyhyen taustamuistion.

Maakuntaliitot kokoavat alueelta teeman kannalta olennaiset osallistujat käytettävissä oleva aika huomioiden, ja ministeriöt nimeävät omat osallistujansa. Osallistujat sekä kutsut ja asialistat toimitetaan TEM-yhteyshenkilölle viimeistään pe 13.2.2026. Pohjois-Karjalan keskustelu on tämänhetkisen tiedon mukaan 24.3.2026. Keskustelun kesto on 2 h ja keskustelusta laaditaan muistio, joka toimitetaan tilaisuuden jälkeen osallistujille.

Ehdotus (MKJ) Maakuntahallitus merkitsee tiedoksi vuoden 2026 aluekehittämiskeskustelujen tilannekatsauksen.

Päätös Hyväksyttiin yksimielisesti.

Kokouksessa läsnä asian käsittelyn ja päätöksenteon aikana oli aluekehitysasiantuntija Pia Pitkänen.

Lisätietoja Eira Varis, aluekehitysjohtaja
etunimi.sukunimi@pohjois-karjala.fi, puh. 050 307 4806

Pia Pitkänen, aluekehitysasiantuntija
etunimi.sukunimi@pohjois-karjala.fi, puh. 040 559 2210

Aluekehittämiskeskustelut 2026, teema ja taustamuistio

Aluekehittämisen keskustelut perustuvat valtioneuvoston aluekehittämispäätökseen 2024–2027, maakuntaohjelmiin sekä maakunnittain

laadittaviin aluekehityksen tilanne- ja kehityskuviin. Lakisäätteiset ALKE-keskustelut järjestetään maaliskuussa 2026 useamman maakunnan yhteisinä Teams-kokouksina. Maakuntia on mukana yhdessä keskustelussa noin neljä. Kussakin keskustelussa käsitellään yhtä poikkihallinnollista teemaa, joka kootaan maakuntalähtöisesti ja valmistellaan yhdessä valtioneuvoston kanssa.

Pohjois-Karjala osallistuu aluekehittämiskeskusteluun yhdessä Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson kanssa teemalla ”Investoinnit elinvoimaan itäisten raja-alueiden kokonaisturvallisuuden, tulevaisuususkon ja veto- ja pitovoiman vahvistajana”. Suomen itärajan pysyvästi muuttunut turvallisuus- ja toimintaympäristö on heikentänyt Pohjois-Karjalan, Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson elinvoimaa ja aluetaloutta, minkä vuoksi pelkkä rajaturvallisuus ei riitä vastaamaan tilanteeseen. Taustamuistion ydinviesti on, että elinvoimainvestoinnit infraan, yritystoimintaan, osaamiseen ja palveluihin ovat suoraan kokonaisturvallisuutta ja huoltovarmuutta vahvistavia toimia, joilla turvataan alueiden asuttuna pysyminen, veto- ja pitovoima sekä kriisinsietokyky. Tämä edellyttää pitkäjänteisiä valtion ja EU-tason ratkaisuja, kaksikäyttöisiä investointeja ja uusia rahoitusmalleja, jotta itäiset raja-alueet nähdään pysyvänä kansallisena vahvuutena eikä väliaikaisena kriisivyöhykkeenä.

Ministeriöiden mukaan arjen turvallisuus on keskeinen osa kokonaisturvallisuutta ja alueen elinvoimaa. Tilannekuva pidettiin realistisena: rajan sulkeminen on ollut kova isku, mutta rakennemuutos ja haasteet olivat käynnissä jo ennen sitä, osin EU-sanktioiden seurauksena. Rajakysymykset ylittävät aluekehityksen viitekehyksen, ja rajan merkitys vaihtelee myös ulkoraja-alueiden välillä. Venäjä-riippuvuuteen ei ole paluuta, vaan tarvitaan selkeä tulevaisuusnäky, investointeja, nuorten pitovoimaa ja vastauksia työpaikkojen vähenemiseen sekä ikääntyvän väestön arjen turvallisuuteen. Erytistalousalue mainittiin, mutta se etenee erillisessä prosessissa. Jatkokeskustelussa arjen turvallisuus ja infra nousivat keskiöön, erityisesti se, mitä kriittisellä infrastruktuurilla käytännössä tarkoitetaan.

Keskustelu järjestetään 24.3 klo 9–11 Teamsilla. Maakuntaliitot kokoavat alueelta teeman kannalta olennaiset osallistujat käytettävissä oleva aika huomioiden, ja ministeriöt nimeävät omat osallistujansa. Osallistujat sekä kutsut ja asialistat toimitetaan TEM-yhteyshenkilölle viimeistään pe 13.2.2026. Keskustelusta laaditaan muistio, joka toimitetaan tilaisuuden jälkeen osallistujille.

Ehdotus (MKJ) Maakuntahallitus merkitsee tiedoksi vuoden 2026 aluekehittämiskeskustelujen tilannekatsauksen ja maakuntien yhteistyössä valmisteleman taustamuistion.

Päätös Merkittiin tiedoksi.

Asian käsittelyn ja päätöksenteon aikana kokouksessa läsnä oli aluekehitysasiantuntija Pia Pitkänen.

Lisätietoja Eira Varis, aluekehitysjohtaja
etunimi.sukunimi@pohjois-karjala.fi, puh. 050 307 4806

Pia Pitkänen, aluekehitysasiantuntija
etunimi.sukunimi@pohjois-karjala.fi, puh. 040 559 2210

Aluekehittämiskeskustelut 2026, toteutus

Aluekehittämisen keskustelut perustuvat valtioneuvoston aluekehittämisspätökseen 2024–2027, maakuntaohjelmiin sekä maakunnittain laadittaviin aluekehityksen tilanne- ja kehityskuviin. Lakisäätteiset ALKE-keskustelut järjestetään maaliskuussa 2026 useamman maakunnan yhteisinä Teams-kokouksina. Maakuntia on mukana yhdessä keskustelussa noin neljä. Kussakin keskustelussa käsitellään yhtä poikkihallinnollista teemaa, joka kootaan maakuntalähtöisesti ja valmistellaan yhdessä valtioneuvoston kanssa. Pohjois-Karjala osallistuu aluekehittämiskeskusteluun yhdessä Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson kanssa otsikolla ” Itäisten raja-alueiden elinvoima osana kokonaisturvallisuutta”. Keskustelussa on kolme teemaa: 1. elinvoimaisuus, 2. pitkäjänteisyys ja 3. arjen turvallisuus.

Tausta-aineiston keskeinen viesti on, että Itäisten raja-alueiden (Pohjois-Karjala, Etelä-Karjala ja Kymenlaakso) toimintaympäristö on muuttunut pysyvästi Venäjän hyökkäyssodan, rajan sulkeutumisen ja taloudellisen vuorovaikutuksen katkeamisen seurauksena. Kyse ei ole väliaikaisesta kriisistä vaan rakenteellisesta murroksesta, joka edellyttää uusia kasvun ja elinvoiman lähteitä sekä pitkäjänteisiä ratkaisuja koulutuksen, TKI-toiminnan, puhtaan energian, matkailun uudistumisen ja huoltovarmuuden varaan. Keskeinen ydinkysymys on, miten yhdessä varmistamme pysyvästi, että itäisten raja-alueiden elinvoima ja arjen turvallisuus rakentuvat uusille, kestävillä rakenteilla tuetuille ratkaisuille uuden normaalin oloissa: miten elinkeinorakenne uudistetaan ilman paluuta Venäjä-riippuvuuteen, miten arjen turvallisuus (työ, palvelut, saavutettavuus ja yhteisöjen kestävyys) kytketään osaksi kokonaisturvallisuuspolitiikkaa, ja miten valtion rooli turvaajana muutetaan pysyviksi rakenteiksi eikä määräaikaisiksi hankkeiksi.

Keskustelu järjestetään 24.3 klo 9–11 Teamsilla. Maakuntaliitot ovat yhdessä valmisteet tausta-aineiston, joka sisältää erillisen tilastokatsauksen. Työ- ja elinkeinoministeriön kanssa on yhteistyössä valmisteltu keskustelujen asialista ja sovittu puheenvuorojen käyttäjät, joista yksi on Itäisen Suomen erityislähettiläs Harri Broman. Lopulliset versiot näistä aineistoista toimitetaan maakuntahallitukselle myöhemmin tiedoksi. Keskustelusta laaditaan muistio, joka toimitetaan tilaisuuden jälkeen osallistujille.

Maakuntajohtajan päätösehdotus

Maakuntahallitus merkitsee tiedoksi katsauksen vuoden 2026 aluekehittämiskeskustelujen toteutuksesta.

Päätös

Hyväksyttiin yksimielisesti. Aluekehitysasiantuntija Pia Pitkänen oli kokouksessa läsnä asian käsittelyn ja päätöksenteon aikana.

Lisätietoja Eira Varis, aluekehitysjohtaja
etunimi.sukunimi@pohjois-karjala.fi, puh. 050 307 4806

Pia Pitkänen, aluekehitysasiantuntija
etunimi.sukunimi@pohjois-karjala.fi, puh. 040 559 2210

Vuoden 2026 aluekehittämiskeskustelujen johtopäätökset

Valtion ja itäisten maakuntien (Etelä-Karjala, Kymenlaakso ja Pohjois-Karjala) aluekehittämiskeskustelut 24.3.2026 vahvistivat yhteisen tilannekuvan. Itäisen Suomen toimintaympäristö on muuttunut pysyvästi, eikä paluuta aiempaan ole. Keskusteluissa alueiden yhteinen viesti oli poikkeuksellisen yhtenäinen siitä, että nykyisillä toimilla ei pärjätä. Keskeiset johtopäätökset olivat:

- Rakennemuutos on uusi normaali eikä tilanne korjaannu itsestään. Kyse ei ole suhdannekuopasta vaan pysyvästä muutoksesta, joka edellyttää uuden taloudellisen perustan rakentamista.
- Elinvoima on kokonaisturvallisuutta. Itäisen Suomen elinvoima ei ole aluepoliittinen erityiskysymys, vaan osa kansallista turvallisuutta.
- Tasavertaiset toimintaedellytykset ovat lähtökohta. Alueella tulee olla samat perusedellytykset yritystoiminnalle kuin muualla Suomessa. Tällä hetkellä keskeiset puutteet liittyvät saavutettavuuteen, energiaan ja digi-infraan. Ilman näiden korjaamista investointeja ei synny.
- Investoinnit ratkaisevat ja niitä tulee houkuttaa aktiivisesti. Alueen tulevaisuus ratkaistaan investoinneilla. Erityistalousalueet nähtiin keskeisenä, nopeasti käyttöön otettavana keinona investointien vauhdittamiseen.
- Tarvitaan pitkäjänteinen, yli hallituskausien ulottuva suunnitelma. Tarvetta parlamentaarisesti sitovalle, pitkäjänteiselle ohjelmalle. Lyhyet hankkeet eivät riitä tilanteessa, jossa muutos on rakenteellinen.
- Osaaminen ja TKI ovat uuden kasvun moottori. Korkeakoulujen, tutkimuksen ja yritysten yhteistyö on keskeistä, jotta investoinnit realisoituvat ja pk-yritykset pääsevät mukaan arvoketjuihin.
- Yhteistyö ei ole lisäarvo vaan edellytys. Nyt olisi tarpeen purkaa valtionhallinnon silojoja ja vahvistaa maakuntarajat ylittävää yhteistyötä. Nykyinen hajanaisuus heikentää toimenpiteiden vaikuttavuutta.

Lisäksi keskusteluissa korostui tulevaisuuden uskon vahvistamisen tarve, erityisesti nuorten osalta, sekä EU-rahoituksen nykyistä strategisempi kohdentaminen Itäisen Suomen erityishaasteisiin. Itäinen Suomi ei tarvitse paikkaavia toimia vaan tasavertaiset edellytykset, investointeja mahdollistavan toimintaympäristön ja pitkäjänteisen valtiollisen sitoutumisen. Ilman näitä suunta ei käännä, mutta näiden kanssa se voi kääntyä yllättävän nopeasti.

Vuoden 2026 aluekehittämiskeskusteluista laadittiin Työ- ja elinkeinoministeriössä muistio, joka toimitetaan maakuntahallitukselle sen lopullisen version valmistuttua.

Maakuntajohtajan päätösehdotus

Maakuntahallitus merkitsee tiedoksi vuoden 2026 aluekehittämiskeskustelujen johtopäätökset.

Päätös

Lisätietoja Eira Varis, aluekehitysjohtaja
etunimi.sukunimi@pohjois-karjala.fi, puh. 050 307 4806

Pia Pitkänen, aluekehitysasiantuntija
etunimi.sukunimi@pohjois-karjala.fi, puh. 040 559 2210